

مهارت‌آموزی کارکنان و وظیفه‌نیروهای مسلح

بررسی ابعاد طرح جامع مهارت‌آموزی کارکنان و وظیفه‌نیروهای مسلح

محمد خادمی

در سال‌های اخیر، سطح تحصیلات کارکنان و وظیفه (سربازان و وظیفه) رو به افزایش بوده است. از این رو، ضروری است از این ظرفیت بهره‌برداری مناسب شود و به همین دلیل نیز، قرارگاه مرکزی مهارت‌آموزی کارکنان و وظیفه نیروهای مسلح با چهار هدف اصلی، که شامل ارتقاء جذابیت دوران خدمت، افزایش نشاط و رضایت در دورهٔ خدمت، افزایش اثربخشی خدمت و ارتقاء مهارت‌های شغلی، کارورزی و آمادگی برای ورود به بازار کار است، تشکیل شد. هدایت شغلی و مهارت‌آموزی مشمولین سربازی با ثبت نام در سامانهٔ «سرباز ماهر» آغاز شد و علاوه بر نیروهای مسلح و سربازان که ذی‌نفعان اصلی این طرح هستند، مجریان دوره‌های مهارت‌آموزی و بازار کار نیز از این طرح منتفع می‌شوند.

حین خدمت سربازی بازمی‌گردد و هدف آنان بهبود به‌کارگیری کارکنان و وظیفه در دورهٔ خدمت و همچنین ایجاد سابقهٔ شغلی و کارورزی برای آمادگی اشتغال جوانان در دورهٔ پس از خدمت است. به طور کلی، چهار هدف اصلی برای این طرح پیش‌بینی شده است. این اهداف شامل ارتقاء جذابیت دوران خدمت برای سربازان و خانواده‌ها و اصلاح نگرش جامعه، افزایش نشاط و رضایت در دورهٔ خدمت و وظیفهٔ عمومی، افزایش اثربخشی خدمت کارکنان و وظیفه و تقویت بنیهٔ دفاعی و ارتقاء مهارت‌های شغلی، کارورزی و آمادگی برای ورود به بازار کار می‌شود.

دوره‌های مهارتی پیش و بدو خدمت، متناسب با نیازهای نیروهای مسلح و نهادهای مرتبط طراحی می‌شوند تا بتوانند موجبات ارتقای بهره‌وری در دورهٔ خدمت سربازی را فراهم کنند. در این راستا، کلیهٔ متقاضیان خدمت و وظیفهٔ عمومی با ثبت نام در طرح جامع مهارت‌آموزی، قدم به قدم توسط سامانهٔ «سرباز ماهر» راهنمایی و هدایت می‌شوند، سپس اسناد فردی و مهارتی خود را بارگذاری می‌کنند و با ارزیابی توانمندی‌ها و علایق متقاضی و هدایت آموزشی به مراحل بعدی، که شامل دوازده گام است، راهنمایی می‌شوند. این دوازده گام به تفکیک مرحلهٔ خدمت، به شرح زیر است:

● مرحلهٔ قبل خدمت

- ثبت نام در سامانهٔ سرباز ماهر
- راهنمایی و هدایت شغلی و مهارتی
- راستی‌آزمایی مدارک و مهارت
- محاسبهٔ امتیاز و اعطای اولیهٔ مشوق‌ها.

● ضرورت و اهداف پژوهش

در سال‌های اخیر، تعداد کارکنان و وظیفه با مدارک تحصیلی کارشناسی و بالاتر، نسبت به کارکنان با مدرک تحصیلی دیپلم و پایین‌تر، رو به افزایش بوده و به مرز قابل توجه ۴۰٪ رسیده است. از سوی دیگر، خدمت سربازی علاوه بر ایجاد آمادگی‌های دفاعی و رزمی در جوانان می‌تواند زمینه‌های اثربخشی بیشتری را از طریق توسعهٔ توانمندی‌ها و مهارت‌های فردی تقویت کند. به گونه‌ای که در دوران صلح، سربازان می‌توانند در راستای پیشرفت و آبادانی کشور و پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی نقش بسزایی داشته باشند. از این رو، پرداختن به این موضوع ضروری است. در همین راستا، قرارگاه مرکزی مهارت‌آموزی کارکنان و وظیفه نیروهای مسلح به منظور ارتقا جذابیت، نشاط و مهارت‌آموزی تشکیل شد که نتیجهٔ آن اثربخشی بیشتر خدمت و نیز آمادگی برای ورود به بازار کار و اشتغال سربازان است. در این پژوهش، ابعاد مختلف طرح مهارت‌آموزی کارکنان و وظیفه نیروهای مسلح و همچنین نقش مجریان و شرکت‌کنندگان این طرح بررسی می‌شود.

● طرح مهارت‌آموزی کارکنان و وظیفه

این طرح شامل مجموعه‌ای از دوره‌های مهارت‌آموزی در سه بخش است. بخش اصلی این دوره‌ها پیش از ورود به خدمت و با هدف ارتقای توانمندی جوانان، به‌ویژه مشمولین سربازی، جهت خدمت مؤثر در دورهٔ ضرورت سربازی، از طریق وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم و با سایر دستگاه‌های مرتبط، برگزار می‌شود. بخش دوم و سوم این دوره‌ها به بدو خدمت (پادگان‌های آموزشی) و

بازار کار

بدیهی است بازار کار کشور یکی از بزرگ‌ترین بهره‌مندان ارتقاء مهارت‌های جوانان و سربازان کشور خواهد بود. ارزش افزوده و بهره‌وری ناشی از حضور کارجویان جوان و توانمند حتی در پیشرفت رقابت‌پذیری بنگاه‌های تولیدی و خدماتی کشور و قوی‌تر شدن نهادهای دولتی و خصوصی اثر شگرف خواهد داشت. لذا با توسعه فعالیت‌های این طرح، باید نهادهای دولتی و ملی متولی توسعه اشتغال، بالاترین نقش را در گسترش همکاری‌های کیفی و کمی داشته باشند.

جمع‌بندی

«طرح مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه» با تشکیل قرارگاه مرکزی مهارت‌آموزی نیروهای مسلح آغاز شد. این طرح شامل ۱۲ گام پیوسته است که در چهار سطح پیش از خدمت، بدو خدمت، حین خدمت و بعد از خدمت طراحی شده است. هدایت شغلی مشمولین سربازی با ثبت‌نام در این طرح و شرکت در دوره‌های مهارتی، براساس آزمون‌های استعدادیابی و علاقه‌مندی میسر می‌شود که توسط سامانه تعاملی سرباز ماهر صورت می‌گیرد. در این طرح، نیروهای مسلح انواع دوره‌های مهارت‌آموزی را براساس نیازهای کارکردی مختلف خود و مهارت‌های لازم برای تصدی آنان، تعریف می‌کنند و مجریان دوره‌های مهارتی مربوطه، این دوره‌ها را برگزار می‌کنند. سربازان با شرکت در این دوره‌ها، مجموعه‌ای از امتیازات تشویقی را دریافت می‌کنند و در نهایت بازار کار می‌تواند از وجود افراد ماهر و متخصص بهره‌برداری کند.

درباره پژوهش

این مطالعه در پژوهشکده مطالعات فناوری توسط محمد خادمی و به سفارش قرارگاه مرکزی مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه نیروهای مسلح در سال ۱۳۹۸ انجام داده است.

پیوست

لینک مطلب و فایل کامل گزارش در سایت جامعه اندیشکده‌ها: iranthinktanks.com/Research112

مرحله بدو خدمت

- معرفی به سازمان نظام وظیفه
- اعزام به دوره آموزشی
- شروع آموزش‌های بدو خدمت
- توزیع و تقسیم بهینه سربازان.

مرحله حین خدمت

- اشتغال به خدمت در یگان، مهارت‌آموزی و مهارت‌ورزی
- پایان خدمت قانونی.

مرحله بعد خدمت

- ارجاع به دستگاه‌های حامی اشتغال
- رصد اشتغال کارکنان وظیفه مهارت‌آموخته.

نقش مجریان و شرکت‌کنندگان در طرح مهارت‌آموزی

هر یک از ذی‌نفعان و مجریان طرح مهارت‌آموزی کارکنان نقش خاص خود را دارند. این نقش‌ها به تفکیک به شرح زیر است:

نیروهای مسلح

بهره‌برداران اصلی از خدمات کارکنان وظیفه، نیروهای مسلح هستند و در طی زمان نیازهای کارکردی این نیروها تغییر می‌کند. لذا سربازان نیز باید قابلیت‌های بیشتر و متنوع‌تری متناسب با این تغییرات داشته باشند. نیروهای مسلح با تبیین نیازهای کارکردی مختلف خود و مهارت‌های لازم برای تصدی آنان، در تعریف و نوع دوره‌های مهارت‌آموزی پیش از خدمت نقش کلیدی دارند.

مجریان دوره‌های مهارتی

دوره‌های مهارتی اعم از دوره‌های پیش از خدمت (برای مشمولین سربازی) و دوره‌های حین خدمت (برای کارکنان وظیفه) از طرف مراجع و مؤسساتی که صلاحیت دارند، برگزار می‌شود. در واقع، برگزاری این دوره‌های مهارتی برای برگزارکنندگان و مجریان دوره‌های مهارت‌آموزی فرصت مناسبی به حساب می‌آید تا با فعال کردن بیش از پیش ظرفیت‌های خود، جامعه بزرگتری از مخاطبین را تحت پوشش آموزش‌های خود قرار دهند.

مشمولان و سربازان

سربازان می‌توانند در زمان خدمت و حتی پیش از خدمت، با شرکت در دوره‌های مهارتی به کسب مهارت‌های مرتبط با بازار کار بپردازند. در واقع، این فرصت در اختیار مشمولین و سربازان قرار می‌گیرد تا با انتخاب دوره‌های مهارتی و یادگیری، علاوه بر ارتقاء آمادگی برای کسب شغل، از امتیازات دیگری نظیر دریافت مدرک معتبر حرفه‌ای، سابقه کاری مورد قبول و ... بهره‌مند شوند. به طور کلی، مجموعه‌ای از امتیازات تشویقی برای سربازان ماهر و متخصص در نظر گرفته می‌شود. اعطای گواهی سابقه کار و اشتغال، کسب اولویت جذب در نیروهای مسلح، کسب اولویت استخدامی در سایر مراکز، اولویت دریافت وام خوداشتغالی، امتیاز به‌کارگیری در شرکت‌های دانش‌بنیان از جمله این امتیازها به شمار می‌آید.